РЕШЕНИЯ

РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2021/271 НА КОМИСИЯТА

от 17 февруари 2021 година

относно продължаването на засиленото наблюдение на Гърция

(нотифицирано под номер C(2021) 998)

(само текстът на гръцки език е автентичен)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 472/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. за засилване на икономическото и бюджетно наблюдение над държавите членки в еврозоната, изпитващи или застрашени от сериозни затруднения по отношение на финансовата си стабилност ([1]), и по-специално член 2, параграф 1 от него,

като има предвид, че:

(1) След като финансовата помощ по линия на Европейския механизъм за стабилност изтече на 20 август 2018 г., с Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1192 на Комисията ([2]) по отношение на Гърция беше задействано засилено наблюдение за период от шест месеца, считано от 21 август 2018 г. Впоследствие засиленото наблюдение беше удължавано четири пъти ([3]), всеки път за допълнителен период от шест месеца, като за последен път то беше продължено, считано от 21 август 2020 г.

(2) От 2010 г. насам Гърция получи значителна по размер финансова помощ, вследствие на което нейните непогасени задължения към държавите членки от еврозоната, Европейския инструмент за финансова стабилност и Европейския механизъм за стабилност възлизат на общо 243 700 милиона евро. Гърция получи финансова подкрепа от европейските си партньори при изгодни условия, а през 2012 г. и отново през 2017 г. — по линия на Европейския механизъм за стабилност — бяха приети специални мерки за осигуряване на по-голяма устойчивост на обслужването на дълга. На 22 юни 2018 г. в рамките на Еврогрупата бе постигната договореност на политическо равнище да бъдат въведени допълнителни мерки за гарантиране на устойчивостта на обслужването на дълга. Някои от тези мерки, включително прехвърлянето на суми, равностойни на дохода, получен от националните централни банки от еврозоната по гръцките държавни облигации, държани по споразумението относно нетните финансови активи и програмата за пазарите на ценни книжа, могат да бъдат договорени два пъти годишно в Еврогрупата въз основа на докладване на положителни резултати по линия на засиленото наблюдение на изпълнението от страна на Гърция на нейните ангажименти в областта на политиката след приключването на програмата. Отпускането на първите четири транша от мерки за дълга, обвързани с провеждането на определени политики, бе осъществено след съгласие на Еврогрупата съответно през април 2019 г., декември 2019 г., юни 2020 г. и ноември 2020 г.

(3) Гърция пое ангажимент в рамките на Еврогрупата да продължи и да завърши всички съществени реформи, приети в рамките на програмата за подкрепа на стабилността по Европейския механизъм за стабилност (по-нататък „програмата“), и да запази целите на важните реформи, приети в рамките на тази програма и на предшестващите я програми. Гърция пое ангажимент също така да осъществи конкретни действия в областта на фискалните и фискално-структурните политики, социалното подпомагане, финансовата стабилност, пазара на труда и продуктовите пазари, приватизацията и публичната администрация. Тези конкретни действия, които са посочени в приложение към изявлението на Еврогрупата от 22 юни 2018 г., ще допринесат за премахването на прекомерните макроикономически дисбаланси в Гърция и на източниците или потенциалните източници на икономически трудности.

([1]) ОВ L 140, 27.5.2013 г., стр. 1.

([2]) Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1192 на Комисията от 11 юли 2018 г. относно задействането на засилено наблюдение за Гърция (ОВ L 211, 22.8.2018 г., стр. 1).

([3]) Решение за изпълнение (ЕС) 2019/338 на Комисията (ОВ L 60, 28.2.2019 г., стр. 17); Решение за изпълнение (ЕС) 2019/1287 на Комисията (ОВ L 202, 31.7.2019 г., стр. 110); Решение за изпълнение (ЕС) 2020/280 на Комисията (ОВ L 59, 28.2.2020 г., стр. 9) и Решение за изпълнение (ЕС) 2020/5086 на Комисията (ОВ L 248, 31.7.2020 г., стр. 20).

(4) На 26 февруари 2020 г. Комисията публикува доклада си за 2020 г. за Гърция ([4]). Комисията заключи, че в Гърция са налице прекомерни макроикономически дисбаланси ([5]). Въпреки че в редица области се наблюдава напредък, продължават да съществуват значителни слабости и наследени от миналото проблеми, свързани с големия публичен дълг, високото равнище на необслужваните кредити в счетоводните баланси на банките и външния сектор, в контекста на все още нисък потенциал за растеж и високо равнище на безработицата. Тези констатации бяха потвърдени допълнително в доклада за механизма за предупреждение, приет от Комисията на 18 ноември 2020 г. въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета ([6]). В доклада, изготвен в контекста на кризата, свързана с COVID-19, Гърция беше посочена като една от държавите членки, за които през 2021 г. ще се извърши задълбочен преглед. По-специално, докладът за механизма за предупреждение показва, че макар публичният дълг да е намалял през 2019 г., през 2020 г. се очаква той да нарасне над 200 % от брутния вътрешен продукт, което отразява свиването на икономиката и цената на необходимите мерки, предприети за смекчаване на въздействието на пандемията. Финансовият сектор на Гърция продължава да бъде затруднен от комбинацията от ниска рентабилност, коефициенти на капиталова адекватност под средните стойности и голям обем необслужвани кредити. Нетната международна инвестиционна позиция остава отрицателна в значителна степен, въпреки че включва голям външен публичен дълг при силно преференциални условия, и се очаква допълнително да се влоши поради по-слабия приток на туристи. Безработицата продължава да бъде много висока и бавно намаляващата тенденция беше прекъсната временно от кризата.

(5) От началото на пандемията ЕС и неговите държави членки предприеха безпрецедентни мерки за защита на живота и на поминъка. В отговор на пандемията от COVID-19 и в рамките на координирания подход на Съюза Гърция продължи да приема мерки за увеличаване на капацитета на здравната си система и разшири набора си от фискални мерки и мерки за ликвидност за подпомагане на хората и предприятията, засегнати в особена степен. ЕС подкрепи усилията на национално равнище за справяне с кризата в областта на здравеопазването и за смекчаване на последиците от удара върху икономиката. Той предостави средства от бюджета си за борба с вируса, задейства общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, използва пълната гъвкавост на правилата за държавна помощ и създаде нов инструмент — Европейския инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства („SURE“), за да помогне на хората да запазят работните си места. Заедно с мерките, предприети от Европейската централна банка, Европейския механизъм за стабилност и Европейската инвестиционна банка, ответните мерки на ЕС включват предоставянето на 750 милиарда евро от инструмента Next Generation EU, които ще бъдат реализирани основно чрез Механизма за възстановяване и устойчивост. Механизмът ще предостави значителна подкрепа за осъществяването на реформи и инвестиции за укрепване на икономиките на държавите членки. Той представлява възможност за гръцката икономика да се възстанови от настоящата криза и да се справи с предизвикателствата, пред които продължава да е изправена. Освен това, по линия на многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г., финансиране от ЕС в размер на над 1 000 милиарда евро ще бъде насочено към нови и засилени приоритети във всички области на политиката на ЕС, включително екологичния и цифровия преход.

(6) Комисията публикува осмата си оценка по линия на засиленото наблюдение на Гърция ([7]) на 18 ноември 2020 г. В нея се заключава, че въпреки неблагоприятните обстоятелства в резултат на пандемията Гърция е предприела необходимите действия, за да изпълни своите конкретни ангажименти за реформи. В доклада се отбелязва, че след като през първата половина на 2020 г. се е наблюдавал застой вследствие на безпрецедентните събития, през последните месеци органите са успели да възобновят работата по ангажиментите за реформи и са осъществили редица основни реформи. Европейските институции приветстваха тясното и конструктивно съдействие във всички области и насърчиха органите да запазят набраната инерция и при необходимост да повишат усилията за бързо завършване на изпълнението на приетото наскоро първично законодателство. Такъв по-специално е случаят с реформите във финансовия сектор, където скоро трябва да бъде финализирано и прието обширно вторично законодателство.

(7) С оглед на задълбочения преглед, извършен от Комисията през 2020 г., и въз основа на оценка на Комисията Съветът разгледа националната програма за реформи за 2020 г. и програмата за стабилност за 2020 г. Съветът отчете необходимостта от справяне с пандемията и улесняване на икономическото възстановяване като първа необходима стъпка към коригиране на дисбалансите. Той препоръча ([8]) на Гърция да предприеме всички необходими мерки, за да се справи ефективно с пандемията, включително да укрепи устойчивостта на здравеопазването, да разработи режими на работа при непълно работно време и да осигури ефективна подкрепа за активизиране, за да смекчи въздействието на кризата върху заетостта и социалната сфера, да предприеме мерки за осигуряване на ликвидност и да насърчи публичните и частните инвестиции в редица приоритетни инвестиционни области, включително екологичния и цифровия преход. Съветът също така призова органите след постепенното облекчаване на ограниченията, наложени вследствие на разпространението на COVID-19, да продължат и завършат реформите в съответствие с ангажиментите след края на програмата, за да възобновят устойчивото икономическо възстановяване.

([4]) SWD(2020) 507 final.

([5]) COM(2020) 150 final.

([6]) Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси (ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25).

([7]) Европейска комисия: Доклад за засиленото наблюдение — Гърция, май 2020 г., Institutional Paper 127, май 2020 г.

([8]) Препоръка на Съвета от 20 юли 2020 г. относно националната програма за реформи на Гърция за 2020 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Гърция за 2020 г. (ОВ C 282, 26.8.2020 г., стр. 46).

(8) От края на програмата по Европейския механизъм за стабилност насам гръцкият банков сектор стана по-стабилен и устойчив на сътресения, но продължават да съществуват наследени от миналото рискове и съществени основни уязвимости, които се засилват от отрицателното въздействие на разпространението на коронавируса. Банките продължават да поддържат адекватна ликвидност, като се възползват от условията на гъвкава парична политика. Въпреки това равнището на необслужваните кредити продължава да е високо, като през декември 2020 г. те възлизат на 58,7 милиарда евро или 35,8 % от брутните експозиции по заеми, отпуснати на клиенти ([9]). През първите девет месеца на 2020 г. спадът в размера на необслужваните кредити, който се наблюдаваше след постигнатата върхова стойност от 107,2 милиарда евро през март 2016 г., продължи, макар и с по-бавни темпове. Големият дял на заемите, които се възползват от мораториуми върху погасяването на дълга, обаче показва значителен риск от увеличаване на нуждите от провизии и влошаване на коефициентите на качество на активите след изтичането на мораториумите. Ключов елемент от стратегията на банките за справяне с необслужваните кредити остава постигането на напредък при секюритизациите по схемата „Херкулес“, които се очаква да приключат през първата половина на 2021 г. Капиталовата позиция на гръцките банки е в съответствие с регулаторните изисквания, но изискванията за надзор стават все по-строги, а нуждата от капитал за финансиране на процеса на намаляване на необслужваните кредити нараства в средносрочен план, като в същото време рентабилността е ниска и се очаква да бъде подложена на допълнителен натиск поради икономическите последици от пандемията. В резултат на това гръцките банки са особено силно изложени на риска от потенциално увеличаване на разходите за финансиране и от ново влошаване на качеството на активите вследствие на пандемията. Органите предприеха успешно мерки за подкрепа или разшириха съществуващите мерки, за да поддържат достъпа на засегнатите предприятия до финансиране, като тези мерки допълват инициативите от страна на търговските банки и лицата, обслужващи кредити. Освен това, след известно забавяне в миналото, дължащо се на неблагоприятните последици от разпространението на COVID-19, беше отбелязан напредък по ключовите реформи във финансовия сектор, насочени към подобряване на съществуващите инструменти за преструктуриране на необслужваните кредити. Тези реформи, по-специално приетата неотдавна цялостна реформа на разпокъсаната уредба на несъстоятелността, могат да допринесат за смекчаване на средносрочното въздействие на кризата върху задлъжнялостта на частния сектор. Въздействието на тези реформи ще зависи от навременността и ефективността на тяхното изпълнение.

(9) Независимо от напредъка през последните години в области като намаляването на времето за регистриране на стопанска дейност и укрепването на защитата на миноритарните инвеститори, Гърция все още е изправена пред сериозни предизвикателства по отношение на своята бизнес среда и съдебна система, за което свидетелстват слабите резултати в няколко области (например изпълнението на договори, регистрирането на собственост, уреждането на несъстоятелност и др.). Органите продължават да работят за подобряване на регулаторната среда и за повишаване на конкурентоспособността въпреки трудностите, свързани с продължаващата пандемия от COVID-19. Стабилният напредък в осъществяването на реформите в областта на правосъдието, включително действията в подкрепа на медиацията, и неотдавнашните стъпки, предприети за реформиране на продуктовите пазари и подобряване на надзора на пазара, могат да допринесат за перспективите за възстановяване на Гърция. Необходими са обаче допълнителни усилия за подобряване на бизнес средата. Органите напредват и с ключови реформи за подобряване на резултатите на Гърция в областта на цифровите технологии, които все още са сред най-ниските в ЕС. Гърция е поела ангажимент също така за провеждането на мащабна реформа в областта на обществените поръчки до началото на 2021 г., като същевременно продължава да предприема допълнителни мерки, имащи за цел да облекчат още повече административната тежест за предприятията и гражданите.

(10) След като през 2010 г. ѝ бе отнета възможността да взема заеми на финансовите пазари, от юли 2017 г. Гърция започна да си възвръща достъпа до пазара чрез емитирането на държавни облигации. Доходността на гръцките държавни облигации започна бавно да намалява след успешното приключване на програмата по ЕМС през 2018 г., като през 2019 г. тя спадна значително. От началото на пандемията Гърция успешно емитира както съкровищни бонове, така и дългосрочни облигации, което е признак за устойчив достъп до пазарно финансиране. Настоящите благоприятни условия за финансиране са стимулирани от мерки за ликвидност, договорени на европейско равнище, включително Програмата за закупуване на активи в условията на извънредна ситуация, причинена от пандемия, на Европейската централна банка. Въз основа на анализа на устойчивостта на обслужването на дълга, представен в 8-ия доклад за засилено наблюдение, брутните нужди от финансиране на сектор „Държавно управление“ в средносрочен план се очаква да останат около 15 % от БВП.

(11) Като се има предвид посоченото по-горе, Комисията заключава, че условията, оправдаващи въвеждането на засилено наблюдение съгласно член 2 от Регламент (ЕС) № 472/2013, все още са налице. По-специално Гърция продължава да е изправена пред рискове за финансовата си стабилност, които, ако се реализират, могат да доведат до отрицателни последици за други държави членки от еврозоната. Възникването на такива отрицателни последици може да стане косвено — чрез повлияване на доверието на инвеститорите, а по този начин и на разходите за рефинансиране на банките и държавния дълг в други държави членки от еврозоната.

([9]) Източник: Централна банка на Гърция, измерено на индивидуално равнище.

(12) Поради това в средносрочен план Гърция трябва да продължи да приема мерки, насочени към справяне с източниците или потенциалните източници на трудности, и да провежда структурни реформи в подкрепа на стабилно и устойчиво икономическо възстановяване, за да смекчи наследените от минало последици от различни фактори. Тези фактори включват тежкия и продължителен спад по време на кризата; размера на дълга на Гърция; уязвимите места на финансовия ѝ сектор; продължаващите относително силни взаимовръзки между финансовия сектор и публичните финанси на Гърция, включително чрез държавна собственост; риска от разпространение на сериозните напрежения в някой от тези сектори в други държави членки, както и експозицията на държавите членки от еврозоната към гръцкия държавен дълг.

(13) За да бъдат преодолени остатъчните рискове и с цел наблюдение на изпълнението на поетите за целта ангажименти, изглежда необходимо и целесъобразно да бъде продължено засиленото наблюдение на Гърция съгласно член 2, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 472/2013.

(14) На Гърция бе предоставена възможност да изрази становището си относно оценката на Комисията чрез писмо, изпратено на 14 януари 2021 г. В отговора си от 27 януари 2021 г. Гърция като цяло изрази съгласие с оценката на Комисията на икономическите предизвикателства, пред които е изправена, които представляват основание за продължаване на засиленото наблюдение.

(15) Гърция ще продължи да се ползва от техническа подкрепа, предоставяна по линия на новия инструмент за техническа подкрепа, който по-специално ще подпомага държавите членки при подготовката и изпълнението на техните планове за възстановяване и устойчивост.

(16) При осъществяването на засиленото наблюдение Комисията възнамерява да работи в тясно сътрудничество с Европейския механизъм за стабилност, в контекста на системата си за ранно предупреждение,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Периодът на засилено наблюдение на Гърция съгласно член 2, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 472/2013, задействано с Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1192, се удължава с още шест месеца, считано от 21 февруари 2021 г.

Член 2

Адресат на настоящото решение е Република Гърция.

Съставено в Брюксел на 17 февруари 2021 година.

За Комисията
Paolo GENTILONI
Член на Комисията